

16 'Ιουνίου

Σύννεφα από καιρού εις καιρόν σκεπά-
ζουν ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὸ γαλανὸν στερέωμα
καὶ ἡ βροχὴ ἀρχίζει, πότε διαγνῆ, πότε
ραγδαία, ἀλλὰ πάντοτε εὐτυχῶς παρο-
δική... Αἱ ὑγραὶ αὐταὶ παρενθέσεις οὔτε
τὴν θερμοκρασίαν ἰσχύουν νὰ μεταβά-
λουν ἐπαισθητῶς, οὔτε τὴν μονοτονίαν
τοῦ συνήθους θερινοῦ ἀθηναϊκοῦ βίου. Ὁ
καῦσων εἶνε οὕτως εἰπεῖν ὑγρὸς καὶ πνι-
γνρὸς, τὸ δὲ ὑπαιθρον, προσάντων τὴν
νύκτα, ἐπιζητεῖται ὡς ὁ προχειρότερος
τρόπος ἀναψυχῆς.

— Ποῦ πηγαίνετε συνήθως τὸ βράδυ;

Ἄν εἴσθε κύριος ἢ κυρία τοῦ κόσμου,
ἡξεύρω ἀσφαλῶς τί θά μου ἀπαντήσετε:
Εἰς τὸ «Ἀναψυκτήριον» τοῦ Ζαππείου.
ἔχει τὴν καλλιτέραν δροσιάν, ἔχει τὴν
καλλιτέραν θέαν. Ἐπειτα τὸ κομψὸν κα-
φενεῖον δίδει τόσον ὥραϊα παγωτά καὶ
παίζει τόσον εὐμορφὰ ἢ μουσική του ὑπὸ
τὴν πλήμμυραν τοῦ ἡλεκτρικοῦ φωτός!...

Τὰ ἡξεύρω, ὅλα τὰ ἡξεύρω. Ἀλλὰ θά μου
ἐπιτρέψετε νὰ σας κάμω καὶ μίαν ἄλλην
ἐρώτησιν, κάπως ἀδιάκριτον: Πέρυσι διατί
ἐπρωτιμούσατε τὸ ζαχαροπλαστεῖον τοῦ
Γιαννάκη καὶ διατί ἀφίνετε ἔρημον καὶ
σκοτεινὴν τὴν πλατείαν τοῦ Ζαππείου;
Πῶς; Φέτος μόνον ἀνεκαλύψατε, σεῖς ἀθη-
ναῖοι γηγενεῖς καὶ ἀριστοκράται μὲ ἀξιώ-
σεις καλλιτεχνικάς, τὴν καλλιτέραν θέαν
καὶ τὴν καλλιτέραν δροσιάν;...

Δὲν ἔχετε πρόχειρον ἀπάντησιν καὶ
τοῦτο μὲ κάμνει νάμψιδάλλω πολύ, περὶ
τῆς εἰλικρινείας τοῦ γοῦστοῦ σας. Ἀρά
γε νὰ εἶνε ἀληθὲς ὅ,τι μοῦ εἶπε προχθὲς
ἐνας φίλος μου; Θὰ σας το ἐμπιστευθῶ:
Ἐνα δειλινὸν, — μοῦ εἶπεν, — οἱ Πρίγκιπες
ἐπιστρέφοντες ἀπὸ περιπάτου, ἐκάθησαν
εἰς τὸ «Ἀναψυκτήριον» καὶ ἔφαγαν παγω-
τόν. Καὶ ὦ, τοῦ θαύματος! Ἀπὸ τῆς ἡμέ-
ρας ἐκείνης τὸ παρηνελημένον καφενεῖον
ἐδαπτίσθη «κέντρον ἀριστοκρατικόν» καὶ
ἐκτοτε συχναίεται τόσον ὑπὸ τοῦ καλοῦ
λεγομένου κόσμου, ὥστε νὰ χρειάζονται
μέσα διὰ νὰ εὖρη κανεῖς ἓνα κάθισμα.

Ἴσως τὸ ἀνέκδοτον νὰ μὴ εἶνε διόλου
ἀκριβές. Ἴσως ἡ τιμὴ τὴν ὁποίαν αἱ Α. Β.
Ἵψηλότιτες ἔκαμαν εἰς τὰ παγωτά τοῦ
«Ἀναψυκτηρίου» νὰ μὴ συντέιεν εἰς τὸν
σχηματισμὸν τοῦ ἐφετεινοῦ ρεύματος. Ἀλλὰ
μήπως εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ κέντρα δὲν εὐρί-
σκει κανεῖς παγωτά, ἡλεκτρικὸν φῶς καὶ
μουσικὴν; Τότε πῶς νὰ ἐξηγηθῇ ἡ τοιαύτη
προτίμησις τοῦ Ζαππείου;

Ἀφίνοντες τὸ ζήτημα αὐτὸ ὡς ἄλυστον,
ὡς ἐπισκοπήσωμεν καὶ ἄλλα μέρη. Παν-
τοῦ κόσμος. Ὁ κόσμος τοῦ «Ἀναψυκτη-
ρίου» εἶνε κόσμος μὲ ἀξιώσεις, ἀλλὰ τοῦτο
δὲν σημαίνει ὅτι καὶ τὰ ἄλλα κέντρα μέ-
νουν ἔρημα. Ὁ λαὸς εἶνε πολὺς καὶ κατα-
μεριζέται, χωρὶς νάκολουθῇ συρμούς καὶ
προλήψεις, ἀναλόγως τῆς ὁρέξεώς του,
παντοῦ, ἀπὸ τοῦ Φασουλῆ, ὁ ὁποῖος παί-

ζει εἰς τὰ «Πευκάκια» μέχρι τοῦ Γιαννάκη,
ὅπου οἱ ἐκλεκτοὶ ἀπολαμβάνουν τὴν ὥραι-
ότεραν ὁμολογουμένως ὀρχήστραν. Εἰς τοῦ
Ὁρφανίδου, εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ εἰς τὴν
Ὁμόνοϊαν καίονται σχεδὸν καθ' ἑσπέραν
καὶ πυροτεχνήματα: αὐτὰ δὲ μὲ ὅλην τὴν
τὴν νηπιώδη τέχνην, ἀποτελοῦν πάντοτε
παραδόξως μίαν τὴν ἰσχυροτέρων ἐλξεων
τοῦ κόσμου. Ἴσως τὸ μόνον διὰ τὸ ὁποῖον
ἐδύνάτο τις νὰ παραπονεθῇ εἶνε ἡ πλη-
θώρα τῶν θορυβωδῶν κέντρων καὶ ἡ μο-
νοτονία τῶν πρὸς συγκέντρωσιν μέσων.
Πυροτεχνήματα καὶ μουσικὴ. Καὶ ὁ θεὸς
νὰ τα κάμῃ πυροτεχνήματα — καὶ ὁ θεὸς
νὰ τὴν κάμῃ μουσικὴν. Τὸ βαδανιστήριο
τῶν πυροτεχνημάτων ἔχει τοῦλάχιστον τὸ
καλὸν ὅτι εἶνε τοπικὸν καὶ ὀλιγόστιγμον·
ἀλλὰ τὸ βαδανιστήριο τῆς κακῆς μουσι-
κῆς, πῶς νὰ τὸ ὑποφέρῃ κανεῖς! Πάντοτε
παρόν, δὲ καταδιώκει μέχρις αὐτῆς τῆς
κλίνης τοῦ τυραννισμένου θερινοῦ σου
ὑπνου! Ἐρχονται στιγμαὶ ποῦ ἐρωτῶ πῶς
εἶνε δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἱχνος μουσικοῦ
αἰσθήματος εἰς τόπον, ὅπου ὅλην τὴν
νύκτα δὲν ἀκοῦει κανεῖς παρὰ βεβηλού-
μενα ὑπὸ χονδροειδῶν ὀργανοπαικτῶν ἢ
καὶ ἀοιδῶν τὰ ὥραιότερα ἔργα τῆς συγ-
χρόνου τέχνης. Διὰ τοῦτο θεωρῶ τὸν χει-
μῶνα, ὡς τὸν μεγαλείτερον εὐεργέτην τῶν
Ἀθηνῶν, διότι, μεταξὺ τῶν ἄλλων, μᾶς
ἀπαλλάσσει καὶ ἀπὸ τὰς ὑπαιθρίους αὐ-
τὰς κακούργους ὀρχήστρας, τὰς μεγάλας
καὶ τὰς μικράς.

Καὶ τὰ θέατρα ἄβθονα φέτος. Τὸ Ἴππο-
δρόμιον, πάντοτε συχναζόμενον, ὁ θιάσος
Κοτοπούλη εἰς τὸ «Ἀθῆναιον» ὁ θιάσος
Παντοπούλου εἰς τοῦ «Τσόχα», ὁ θιάσος
Ἀρνιωτάκη εἰς τὸν «Παράδεισον», καὶ ἔχει
ὁ θεὸς... Ἔργα νέα ἐδόθησαν ἀρκετὰ
ἔως τότε καὶ ὑπὸ μελέτην εὐρίσκονται
πολλὰ, ὅχι δὲ ὀλίγοι νέοι ἡθοποιοὶ παρου-
σιάζονται μὲ τάλαντον ἄξιον πάσης προσο-
χῆς καὶ ἐνθαυρόνδεως. Ἀπὸ τῶν σπηλῶν
τούτων θὰ παρακολουθήσωμεν τὴν εὐέλ-
πιδά ταύτην θεατρικὴν κίνησιν. Ἀλλ' εἶνε
ἀνάγκη πρῶτα μιᾶς ἐξηγήσεως: Ἡ περι-
ωπὴ τῆς «Εἰκονογραφημένης Ἑστίας» δὲν
θὰ μας ἐπιτρέψῃ νὰ κάμωμεν ἐκτενὴ λόγον
παρὰ δι' ἐκεῖνα μόνον τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα
ἐξέρχονται τοῦ κύκλου τῆς μετριότητος.
Εἰς τοὺς ἄνευ οἰαδῶποτε ἀξίας συγγρα-
φεῖς καὶ εἰς τὰ ἐντελῶς ἀδιάφορα ἔργα
τῶν, δὲν θὰ κάμωμεν τὴν τιμὴν τῆς ἀπὸ
τῶν σπηλῶν τούτων ἐπικρίσεως. Καὶ διὰ νὰ
ἐπικριθῇ ἀκόμῃ ἐν ἔργον πρέπει νὰξίξῃ.
Γνωρίζομεν ἔργα θεατρικὰ εἰς τὰ ὁποῖα
συρρέει τὸ κοινὸν καὶ τὰκούει χειροκρο-
τοῦν· τὰ εἶδομεν δὲ ὑπὸ πολλῶν ἐφημερί-
δων ἀνακηρυσσόμενα τὴν ἐπιούσαν τῆς
παραστάσεως ὡς ἀριστουργήματα. Μᾶς εἶνε
ἐντελῶς ἀδιάφορον! Δὲν τα εὕρομεν ἔργα
φιλολογικὰ καὶ μὲ αὐτὰ δὲν θάπασχοιλάσω-
μεν τὸ φιλολογικὸν κοινὸν τῆς «Εἰκονογρα-
φημένης Ἑστίας». Ἐκείνους μὲν, οἱ ὁποῖοι
τὰ χειροκροτοῦν καὶ τὰ ἐκθειάζουν, δὲν θὰ
μεταπειθῇ βέβαια ἢ ἀνάλυσίς μας· τοὺς
ἄλλους δὲ τί τοὺς ἐνδιαφέρουν λεπτομέ-
ρειαι περὶ ἔργου ἐστερημένου πάσης ἀξίας
καὶ τίνι δικαιώματι θὰ φιγουράρουν εἰς
τὰς στήλας αὐτὰς ὀνόματα ἀνθρώπων —
ἔστω καὶ πρὸς ἐπικρίσιν — οἱ ὁποῖοι κατὰ
τὴν γνώμην μας, οὐδὲν κοινὸν πρὸς τὴν
τέχνην καὶ τὰ γράμματα ἔχουν;

Ἐνομίσαμεν ἀναγκαίαν σήμερον τὴν
ἐξηγησὶν αὐτὴν δι' ἐκείνους ἐκ τῶν ἀνα-
γνωστῶν μας, οἱ ὁποῖοι, ἀκούοντες ἐπαι-
νούμενον τὸ δεῖνα ἢ τὸ τάδε ἔργον, ἠθε-
λον τυχὸν ἀπορήσει ἂν ἐβλεπον νὰ μὴ γί-
νεται ἐκτενὲς λόγος περὶ αὐτοῦ εἰς τὸ
περιοδικὸν μας. Τίποτε ἄλλο.

Γρ. Ε.

ΜΙΧΑΗΛ-ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΟΥΝΑΡΟΤΤΗΣ

Εἰς τὸν πάγκαλον τῆς Τέχνης ναόν,
ὀλίγοι μεταγενέστεροι καθωσιώθησαν μετὰ
μειζονος δόξης καὶ ιερότητος, ἢ ὁ ἔξοχος
ἀνὴρ ὁ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Μιχαήλ-Ἀγγέ-
λου κατασελαγίσας ἐποχὴν τοσοῦτον ἐκ-
λαμπρὸν καὶ γόνιμον εἰς καλλιτεχνικάς δό-
ξας. Ἀριστοτέλης εἰσενεῖ τῆς Τέχνης ὁ Μι-
χαήλ-Ἀγγέλος ἤψατο πάντων τῶν κλά-
δων αὐτῆς, ἐμφορηθεὶς ὑπὸ πασῶν τῶν
ἐμπνεύσεών της, καὶ διὰ πρωτοτυπίας καὶ
τόλμης μοναδικῆς, ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ
καὶ τοῦ δαιμονίου πνεύματος ἀντλήσας δη-
μιουργικὴν δύναμιν, ἐνεφύσησε ζῶν εἰς
τοὺς τοίχους καὶ τὰς εἰκόνας, καὶ ἐχάρισε
τὸν παλμὸν εἰς τὸν ψυχρὸν λίθον τὸν ζωο-
γονηθέντα ὑπὸ τῆς σμίλης του. Οἱ σύγχρο-
νοὶ αὐτοῦ, οἱ εἰς τὴν λατρείαν τῆς Τέχνης
ἀφοσιωθέντες, καὶ τὴν ὑπάτην βαθυρίδα
αὐτῆς ἀνελθόντες, ἐγένοντο ἔξοχοι ἐν τῇ
σφαίρᾳ, ἣν ἰδιαιτέρως ἐκαλλιέργησεν ἑκά-
στος. Ἀλλ' ὁ Μιχαήλ-Ἀγγέλος, μόνος
αὐτός, συνέπλεξεν ἐν τῇ χειρὶ του χρω-
στήρα καὶ σμίλην, καὶ, μαθητῆς τοῦ Φει-
δίου κατὰ τὴν δημιουργίαν τῶν αὐστηρῶν
καὶ μεγαλοπρεπῶν ἀγγέλματων του, ἦτο
τοῦ Ζεῦξιδος καὶ τοῦ Ἀπελλοῦ μαθητῆς
ὅτε, ὑπὸ ἐξαίσιου οἴστρου οἰστρηλατούμε-
νος, ἐζωγράφει ἐπὶ τοῦ θόλου τῆς Σιξτί-
λης τὰ λαμπρὰ τοῦ δαιμονίου πνεύματος
τοῦ ἀριστουργήματα. Ὀλίγοι θνητοὶ ἐπροι-
κίσθησαν τόσον ἐκλεκτῶς καὶ τόσον θαψι-
λῶς ὑπὸ τῆς Προνοίας ὅσον ὁ Μιχαήλ-Ἀγ-
γέλος, ὁ ποιητῆς ἐνταυτῷ καὶ ζωγράφος, ὁ
ἔξοχος γλύπτης, ὁ εὐρύνοος ἀρχιτέκτων.
Ἀλλὰ καὶ ὀλίγοι βροτοὶ ἔζησαν βίον μεστὸν
ρέμβης μελαγχολικῆς καὶ ἐκουσίας μονώ-
σεως ἐπιμόνου, ὅσον ὁ κλεινὸς οὗτος τῆς
Φλωρεντίας υἱός. Ὁ κόσμος, ἐν ᾧ διέτριβε,
δὲν ἦτο ὁ ὑπαρκτός καὶ ζῶν κόσμος, ὁ σύγ-
χρονος αὐτοῦ, ὁ πλήρης ἡδονῶν καὶ ἐρώ-
των, διακρίσεων καὶ ἐρίδων, ὁ θύων εἰς τὸν
πλοῦτον, καὶ τυρβαζών ἐκεῖ ἐνθα ὀργῶσιν
ἀρεσκόμεναί αἱ συνήθεις φύσεις. Ὁ κόσμος
αὐτοῦ ἦτο ἐκεῖνος ὃν διέπλασεν ἡ ψυχὴ
του· κόσμος πλήρης σεβαστοῦ μεγαλείου,
κόσμος ἀκάθεκτος, πρωτότυπος, ἀκατα-
νόητος διὰ τοὺς λοιποὺς θνητοὺς, κόσμος
ιδεώδης, ἀγρίως μεγαλοπρεπής, ἐξ ὑπα-
μοιβῆς εἰς αἴγλην καὶ γνῶσιν κυλινδούμε-
νος, εἰς θεοὺς καὶ ἡμιθεοὺς στρεφόμενος, ἢ
αἰφνης μετάπιπτον εἰς ἀλαζόνας ἀγγέ-
λους καὶ δαίμονας στυγερούς, ἀξίους τῆς
ἐμπνεύσεως θρησκολήτων ποιητῶν. Τὸ
χεῖλος αὐτοῦ σπανίως ἐμειδία. Ἐφαίνετο
διατελῶν ὑπὸ τὸ διαρκὲς κράτος θεοληψίας,